

POGLĄDY SPOŁECZEŃSTWA POLSKIEGO NA TEMAT ABORCJI – ANALIZA PORÓWNAWCZA BADAŃ OPINII PUBLICZNEJ

ANALIZA ORDO IURIS

WWW.ORDOIURIS.PL

**POGLĄDY SPOŁECZEŃSTWA
POLSKIEGO NA TEMAT ABORCJI
– ANALIZA PORÓWNAWCZA
BADAŃ OPINII PUBLICZNEJ**

ANALIZA ORDO IURIS

JAN MELON

R.PR. KATARZYNA GĘSIĄK

INSTYTUT NA RZECZ KULTURY PRAWNEJ ORDO IURIS

WARSZAWA 2023

Spis treści

1. Główne tezy	5
2. Aborcja w Polsce – regulacje prawne po 1993 r. i punkty zwrotne w debacie publicznej	6
2.1. Emocje w debacie publicznej	6
2.2. Badania poglądów Polaków	6
2.3. Regulacje prawne dotyczące aborcji obowiązujące w Polsce od 1993 r.	7
2.4. Zmiany w kodeksie karnym z 1969 r.	7
2.5. Próba rozszerzenia katalogu przesłanek	7
2.6. Propozycja wprowadzenia wprost gwarancji ochrony życia do Konstytucji RP	8
2.7. Obywatelski projekt ustawy Stop Aborcji	8
2.8. Zniesienie przesłanki eugenicznej (2020 r.)	8
2.9. Działalność środowisk proaborcyjnych	8
3. Wyniki badań CBOS	9
4. Wyniki badań na zlecenie Dziennika Gazeta Prawna	13
5. Wyniki badań na zlecenie portalu wp.pl	21
6. Wyniki badań na zlecenie portalu OKO.press dotyczących poparcia dla aborcji do 12. tygodnia ciąży	23
6.1. Wątpliwe wyniki badań	24
7. Poparcie dla aborcji a wiek respondentów	25
7.1. Poglądy młodzieży na przestrzeni lat	25
7.2. Radykalizacja poglądów młodzieży	25
8. Podsumowanie	27
8.1. Poparcie dla aborcji w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia matki i ciąży z gwałtu	27
8.2. Spadek poparcia dla aborcji eugenicznej i gdy matka jest w trudnej sytuacji osobistej lub materialnej	27
8.3. Aborcja na żądanie – kontrowersyjne różnice w wynikach	28

1. Główne tezy

- W Polsce aborcja co do zasady jest zakazana. Wyjątkiem od tej zasady są określone prawem przesłanki dopuszczalności przerywania ciąży – kształt i liczba tych przesłanek zmieniały się na przestrzeni ostatnich 30 lat.
- Zgodnie z aktualnym stanem prawnym legalne przerywanie ciąży jest możliwe, gdy ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej oraz wtedy, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego.
- Każda zmiana prawa aborcyjnego wywołuje w społeczeństwie emocje, podsycane przez proaborcyjne lobby. Poglądy Polaków na ten temat sprawdzało w ostatnim czasie kilka ośrodków badania opinii publicznej.
- Analiza sondaży uwzględnionych w pracy pokazuje, że na przestrzeni ostatnich lat poglądy Polaków na temat aborcji w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia matki oraz gdy ciąża powstała na skutek czynu zabronionego, zasadniczo nie zmieniają się: zdecydowana większość społeczeństwa uznaje, że powinna być ona legalna. Inaczej przedstawia się już sytuacja, gdy aborcja miałaby być przeprowadzona z innych powodów.
- Zgodnie z sondażami regularnie prowadzonymi od 1992 r. przez państwowy ośrodek CBOS wśród dorosłej populacji znacząco spadło poparcie dla aborcji z powodu upośledzenia dziecka (aborcja eugeniczna), aborcji motywowanej trudną sytuacją matki oraz tzw. aborcji na życzenie. Odwrotną tendencję można jednak zauważyć w poglądach młodzieży.
- Inaczej prezentują się wyniki sondaży przeprowadzonych przez ośrodki United Surveys i IPSOS na zlecenie mediów. Wśród nich szczególnie zaskakują badania wykonane przez IPSOS dla proaborcyjnego portalu OKO.press, zgodnie z którymi poparcie dla aborcji na żądanie matki do 12. tygodnia ciąży w 2022 r. miało popierać aż 70% badanych, a wśród młodzieży nawet 90% w listopadzie 2022 r. Żaden z pozostałych analizowanych sondaży nie wykazał jednak wartości chociażby zbliżonych do rezultatów badania wykonanego dla OKO.press.
- Analiza całokształtu zebranych w sondażach opinii Polaków w kwestii aborcji pozwala postawić tezę, że zdecydowana większość dorosłych obywateli postrzega aborcję jako ostateczność i akceptuje ją jedynie w sytuacjach wyjątkowych.

2. Aborcja w Polsce – regulacje prawne po 1993 r. i punkty zwrotne w debacie publicznej

Aborcja stanowi celowe przerwanie ciąży (najczęściej w I lub II trymestrze), którego wynikiem jest pozbawienie życia dziecka nienarodzonego. Chociaż część opinii publicznej uznaje, a nawet promuje aborcję jako zwykły zabieg i domaga się jego finansowania przez państwo¹, w rzeczywistości zawsze jest to działanie wymierzone w życie, czyli podstawowe, podlegające ochronie prawnej, dobro rozwijającego się człowieka. Przypomnieć należy, że przerywanie ciąży stanowi w Polsce praktykę co do zasady zakazaną, a nieliczne i jedyne wyjątki od tej reguły określają przepisy ustawowe².

2.1. Emocje w debacie publicznej

Kwestia prawnej ochrony życia poczętego wzbudza ogromne emocje na całym świecie³. Przepisy regulujące kwestie dopuszczalności aborcji są również przedmiotem debaty publicznej w Polsce, a co za tym idzie – licznych badań społecznych. Wydaje się, że emocje wokół tego tematu przybrały na sile po pojawieniu się propozycji wzmocnienia prawnej ochrony życia dzieci na prenatalnym etapie rozwoju w 2016 r.⁴, a szczególnie w 2020 r., gdy Trybunał Konstytucyjny (dalej również jako „TK”) w wyroku o sygnaturze K 1/20 (dalej również jako „wyrok TK”) stwierdził niezgodność z Konstytucją RP przepisu dopuszczającego przerwanie ciąży w sytuacji podejrzenia poważnego upośledzenia lub choroby dziecka⁵.

2.2. Badania poglądów Polaków

Poniżej przedstawione zostaną wybrane badania poglądów Polaków na przedmiotowe zagadnienie. Celem jak najrzetelniejszej analizy najwięcej uwagi poświęcono badaniom przeprowadzonym przez państwowy ośrodek – Fundację Centrum Badań Opinii Społecznej (dalej „CBOS”)⁶. W opracowaniu

1 Zob. komentarz na temat debaty w Parlamencie Europejskim z dnia 17 listopada 2022 r., <https://ordoiuris.pl/ordoiuris.pl/polska-na-celowniku-lobby-aborcyjnego-w-parlamencie-europejskim-debata-z-udzialem-polskich-europoslow> [dostęp 21 listopada 2022 r.].

2 Zob. art. 4a ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1575).

3 Zob. np. <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1268844%2Cusa-protesty-przeciwko-uniewaznieniu-konstytucyjnego-prawa-do-aborcji.html> [dostęp 15 listopada 2022 r.], <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C829416%2Cprotest-strajku-kobiet-w-warszawie-manifestacje-odbyly-sie-tez-w-innych> [dostęp 21 listopada 2022 r.], https://www.rmf24.pl/fakty/swiat/news-legalizacja-aborcji-w-argentyinie-wielotyseteczne-protesty-w-p,nld,4883552#crp_state=1 [dostęp 21 listopada 2022 r.].

4 Zob. <https://wyborcza.pl/7,82983,20885329,czarny-protest-23-24-pazdziernika-2016-r.html> [dostęp 20 listopada 2022 r.].

5 Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2020 r. sygn. akt K 1/20 (Dz.U. 2021 poz. 175).

6 Komunikat z badań „O dopuszczalności przerywania ciąży i protestach po wyroku Trybunału Konstytucyjnego”, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2020/K_153_20.PDF [dostęp 12 listopada 2022 r.].

uwzględniono także publikowane niedawno i szeroko komentowane badania komercyjne zlecone przez ośrodki medialne – badania dla Dziennika Gazety Prawnej (dalej „DGP”)⁷, dla portalu Wirtualna Polska (dalej „wp.pl”)⁸ oraz portalu OKO.press (dalej „oko.press”)⁹. Po przedstawieniu wskazanych sondaży i przeanalizowaniu ich wyników podjęto próbę stworzenia ram dla kolejnych badań, które umożliwiłyby lepsze poznanie poglądów Polaków w kwestii przepisów dotyczących aborcji, jak również źródeł tych poglądów.

2.3. Regulacje prawne dotyczące aborcji obowiązujące w Polsce od 1993 r.

Warto w tym miejscu, dla lepszego zrozumienia kontekstu omawianych wyników, przypomnieć przepisy dotyczące aborcji obowiązujące w Polsce od 1993 r. oraz zmiany, jakie następowały w regulacjach prawnych w tym zakresie, a także szczególne zdarzenia mające wpływ na debatę na temat aborcji, a co za tym idzie: również na możliwe przyczyny zmian poglądów obywateli.

2.4. Zmiany w kodeksie karnym z 1969 r.

Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (dalej „ustawa o planowaniu rodziny”) wprowadzała zmiany w kodeksie karnym z 1969 r. (dalej „k.k.”), które przewidywały zniesienie odpowiedzialności karnej za spowodowanie śmierci dziecka nienarodzonego w następujących sytuacjach: 1) gdy ciąża stanowiła zagrożenie dla życia matki lub poważne zagrożenie dla jej zdrowia (art. 149a § 3 pkt. 1 k.k.); 2) gdy śmierć dziecka poczętego nastąpiła wskutek działań podjętych dla ratowania życia matki albo dla przeciwdziałania poważnemu uszczerbkowi na zdrowiu matki (art. 149a § 3 pkt. 2 k.k.); 3) gdy badania prenatalne wskazywały na ciężkie i nieodwracalne uszkodzenie płodu (art. 149a § 3 pkt. 3 k.k.); 4) gdy zachodziło uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała na skutek czynu zabronionego (art. 149a § 3 pkt. 4 k.k.).

2.5. Próba rozszerzenia katalogu przestępstw

Ustawą z dnia 30 sierpnia 1996 r. o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹⁰ rozszerzono katalog przestępstw o sytuację, gdy „kobieta ciężarna znajduje się w ciężkich warunkach życiowych lub trudnej sytuacji materialnej”; usunięto również przymiotnik „poważne” precyzujący, jakiego rodzaju zagrożenie zdrowia może stanowić podstawę uchylenia prawnej ochrony życia dziecka poczętego (art. 1 pkt. 5 ustawy z 30 sierpnia 1996 r.). Jednak już 28 maja 1997 r. Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu zapadłym w sprawie o sygn. akt K 26/96 stwierdził niezgodność z Konstytucją RP przesłanki „społecznej”, pozwalającej na pozbawienie życia dziecka nienarodzonego ze względu na sytuację osobistą lub materialną matki¹¹.

7 P. Nowosielska, K. Klinger, Ograniczenie aborcji wpływa na dzietność [SONDAŻ], <https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/8570193,ograniczenie-aborcji-wplyw-na-dzietnosc-dzieci-mlodziez-kobiety.html> [dostęp: 15 listopada 2022 r.].

8 Nawet wyborcy PiS mówią „nie”. Będzie rewolucja?, <https://wiadomosci.wp.pl/nawet-wyborcy-pis-mowia-nie-bedzie-rewolucja-6826136564149184a> [dostęp 15 listopada 2022 r.].

9 Takiego wyniku jeszcze nie było! Rekordowe poparcie dla aborcji do 12. tygodnia [sondaż OKO.press], <https://oko.press/rekordowe-poparcie-dla-aborcji-do-12-tygodnia-sondaz-oko-press> [dostęp 20 listopada 2022 r.].

10 Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 1996 nr 139 poz. 646).

11 Obwieszczenie Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 1997 r. o utracie mocy obowiązującej art. 1 pkt 2, art. 1 pkt 5, art. 2 pkt 2, art. 3 pkt 1 i art. 3 pkt 4 ustawy o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 1997 nr 157 poz. 1040).

2.6. Propozycja wprowadzenia wprost gwarancji ochrony życia do Konstytucji RP

Wydaje się, że znaczne kontrowersje w społeczeństwie wywołała próba zmiany Konstytucji RP w 2007 r., w ramach której zaproponowano dodanie przepisu wprost gwarantującego ochronę życia od poczęcia¹². Próba zmiany ustawy zasadniczej nie powiodła się, jednak spowodowała wzrost (choć wiele wskazuje na to, że jedynie chwilowy) poparcia dla aborcji.

2.7. Obywatelski projekt ustawy Stop Aborcji

Kolejnym wydarzeniem, które silnie rozbudziło emocje w polskim społeczeństwie wokół tematu aborcji, był obywatelski projekt ustawy Stop Aborcji z 2016 r. mający na celu m.in. wyeksponowanie godności przynależnej człowiekowi również przed narodzeniem oraz wzmocnienie przysługującej każdemu prawnej ochrony życia. Na skutek licznych manipulacji jesienią 2016 r. na ulicach miast odbywały się „czarne protesty”, czyli inicjowane przez środowiska proaborcyjne demonstracje, w konsekwencji których Sejm RP odrzucił projekt ustawy.

2.8. Zniesienie przesłanki eugenicznej (2020 r.)

Kolejne protesty, ponownie inicjowane i podsycane przez aktywistów aborcyjnych, wzbudził wyrok TK z 22 października 2020 r. w sprawie K 1/20, w którym Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z polską Konstytucją przepisu legalizującego aborcję eugeniczną; ogłoszenie tego wyroku było równoznaczne z uchyleniem przepisu dopuszczającego aborcję eugeniczną w Polsce. Lewicowi politycy i media głównego nurtu podważały ważność wyroku, jednocześnie wzbudzając skrajne emocje i kreując społeczne poparcie dla aborcji, budowane na fałszywym obrazie obowiązującego w tym zakresie prawa.

2.9. Działalność środowisk proaborcyjnych

W kontekście wspomnianych wydarzeń wokół zmian przepisów chroniących życie w Polsce warto odnotować, że pojawiły się liczne organizacje zajmujące się pomocnictwem w aborcji, które nie tylko oferują bezprawną pomoc w zabiciu własnego dziecka, ale też prowadzą w społeczeństwie intensywną działalność dezinformacyjną, której celem jest ukazywanie przestępstwa aborcji w korzystnym świetle. Nie ulega wątpliwości, że wspomniany aktywizm środowisk czerpiących zyski z przestępstwa pomocnictwa w aborcji¹³ oddziałuje na ocenę moralną i poglądy polskiego społeczeństwa na temat zabijania nienarodzonych dzieci.

12 Ochrona życia dziecka poczętego wynika z innych przepisów Konstytucji, co konsekwentnie potwierdza w swoich orzeczeniach Trybunał Konstytucyjny, jednak w takim zakresie nie została wyrażona wprost.

13 Stop pigułkom śmierci. Poradnik dla prokuratorów w sprawie ścigania aborcji farmakologicznej, <https://ordoiuris.pl/ochrona-zycia/stop-pigulkom-smierci-poradnik-dla-prokuratorow-w-sprawie-scigania-aborcji> [dostęp: 01.12.2022 r.].

3. Wyniki badań CBOS

Badania dotyczące poglądów Polaków na temat tego, w jakich sytuacjach aborcja powinna być legalna, CBOS prowadzi od 1992 r. regularnie co kilka lat. Badania te przeprowadzano najczęściej w związku z konkretnymi wydarzeniami związanymi z problematyką aborcji, np. przy próbach rozszerzenia prawnej ochrony życia: w marcu 1992 r., czerwcu 1999 r., październiku 2002 r., styczniu 2005 r., listopadzie 2006 r., wrześniu 2007 r., czerwcu 2010 r., sierpniu 2011 r., październiku 2012 r., marcu i październiku 2016 r. oraz listopadzie 2020 r.¹⁴

W prowadzonych badaniach CBOS pytało, czy aborcja powinna być legalna w następujących sytuacjach:

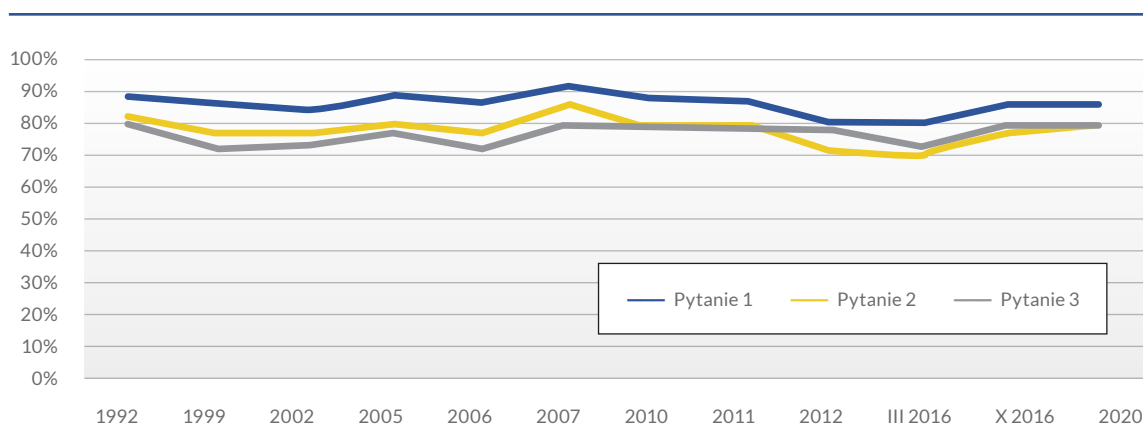
1. gdy zagrożone jest życie matki (**Pytanie 1**),
2. gdy zagrożone jest zdrowie matki (**Pytanie 2**),
3. gdy ciąża jest wynikiem gwałtu lub kazirodztwa (**Pytanie 3**),
4. gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone (**Pytanie 4**),
5. gdy kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej (**Pytanie 5**),
6. gdy kobieta jest w trudnej sytuacji osobistej (pytanie zadawane od 2002 r. – **Pytanie 6**),
7. gdy kobieta nie chce po prostu mieć dziecka (pytanie zadawane od 1999 r. – **Pytanie 7**)¹⁵.

Na kolejnej stronie przedstawiono wyniki sondaży CBOS opracowane w formie wykresów wraz z omówieniem, obrazujące społeczne poparcie dla aborcji w wybranych sytuacjach na przestrzeni lat

¹⁴ Zob. https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2020/K_153_20.PDF [dostęp 12 listopada 2022 r.].

¹⁵ Tamże.

Wykres 1. Zgoda Polaków na legalną aborcję w wybranych sytuacjach

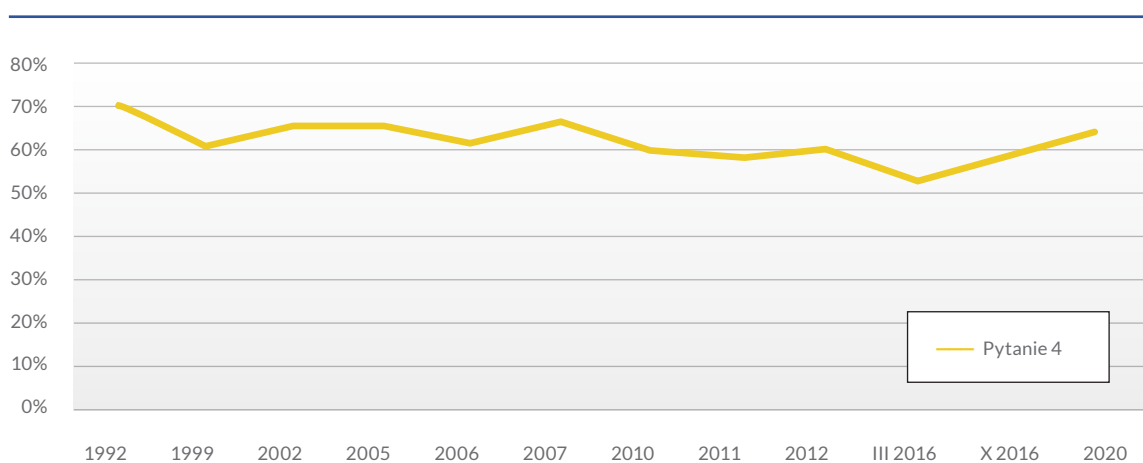

Opracowanie własne na podstawie: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2020/K_153_20.PDF, [dostęp 12 lipca 2022 r.]

Poglądy Polaków na temat aborcji w przypadkach, gdy: kontynuacja ciąży stanowi zagrożenie dla życia matki (Pytanie 1), stanowi zagrożenie dla jej zdrowia (Pytanie 2) oraz gdy ciąża powstała na skutek czynu zabronionego (Pytanie 3), na przestrzeni lat nie ulegały znaczącym zmianom (Wykres 1). Poza wyraźnym wzrostem poparcia dla aborcji w 2007 r. (przy próbie zmiany Konstytucji RP, w ramach której zaproponowano dodanie przepisu wprost gwarantującego ochronę życia od poczęcia), widać, że w kolejnych latach poparcie nigdy już nie dorównało tak wysokiemu jak w 2007 r., a nawet poparci z 1992 r.¹⁶

„CBOS: największe poparcie dla aborcji w sytuacji podejrzenia poważnej choroby lub upośledzenia dziecka odnotowano w 1992 r.”

Wykres 2. Zgoda Polaków na legalną aborcję eugeniczną

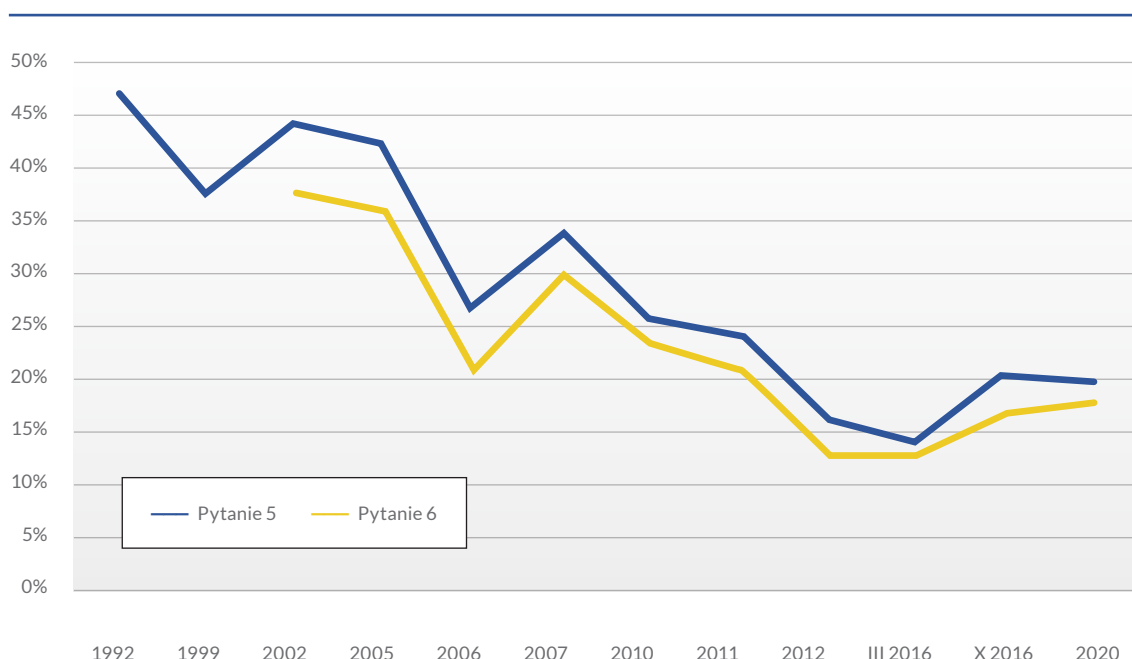

Opracowanie własne na podstawie: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2020/K_153_20.PDF, [dostęp 12 lipca 2022 r.]

¹⁶ Tamże.

W zakresie poglądów na legalność aborcji eugenicznej w Polsce (Pytanie 4) wyraźnie widać, że **największe poparcie dla aborcji w sytuacji podejrzenia poważnej choroby lub upośledzenia dziecka odnotowano w 1992 r.**, natomiast w kolejnych latach zaledwie około 2/3 badanych podzielało takie zdanie z tendencją spadkową – aż do 2016 r., gdy po tzw. czarnych protestach nastąpiło odwrócenie tej sytuacji. Należy jednak zaznaczyć, że nawet po wyroku TK z 2020 r. poparcie dla aborcji eugenicznej nie było wyższe niż w momencie pierwszych badań CBOS¹⁷ (Wykres 2).

Wykres 3. Zgoda Polaków na legalną aborcję w wybranych sytuacjach

Opracowanie własne na podstawie: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2020/K_153_20.PDF, [dostęp 12 lipca 2022 r.]

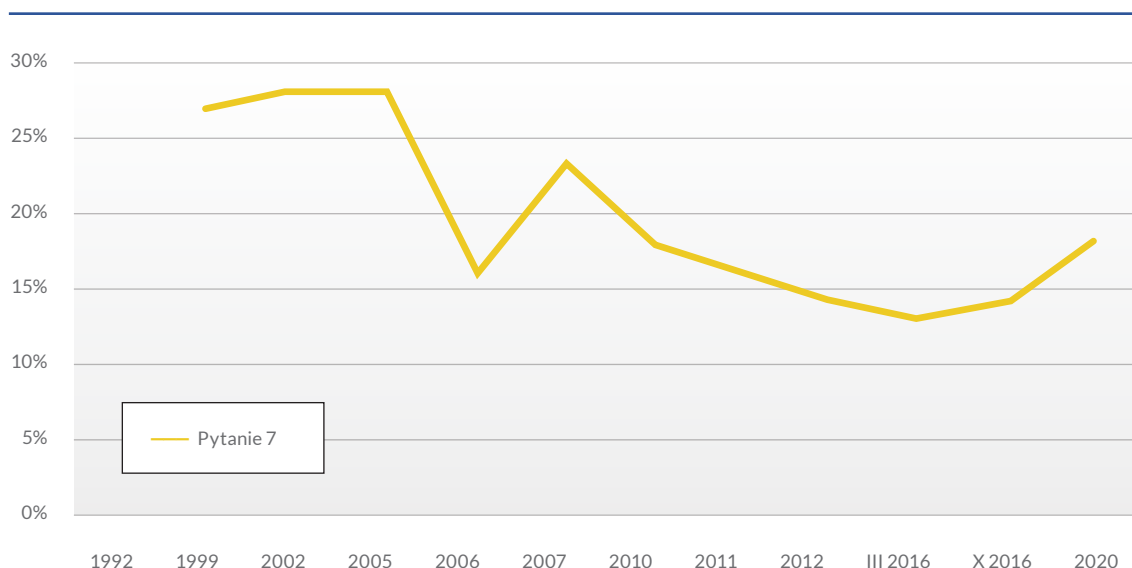
Wykres 3 obrazuje, jak na przestrzeni lat zmieniało się poparcie Polaków dla aborcji z tzw. przyczyn społecznych. **Poparcie dla legalizacji aborcji zarówno z powodu trudnej sytuacji materialnej matki, jak i jej trudnej sytuacji osobistej, było po wyroku TK ponad dwukrotnie niższe niż podczas pierwszych badań CBOS dotyczących tego zagadnienia¹⁸.**

„CBOS: poparcie dla aborcji z powodu trudnej sytuacji matki spadło dwukrotnie po wyroku TK w porównaniu z początkiem lat '90”

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże.

Wykres 4. Poparcie Polaków dla legalnej aborcji na żądanie

Opracowanie własne na podstawie: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2020/K_153_20.PDF, [dostęp 12 lipca 2022 r.]

Poparcie dla aborcji na żądanie w latach 1999–2005 utrzymywało się na poziomie 27–28%, natomiast później istotnie spadło, a gdy w 2007 r. odnotowano ponowny jego wzrost, osiągnął on już jedynie poziom 23%¹⁹. W kolejnych latach poparcie dla takich rozwiązań prawnych systematycznie spadało – aż do listopada 2020 r. (czyli do okresu bezpośrednio po wyroku TK), kiedy na skutek – jak można racjonalnie założyć – rozpowszechniania fałszywych informacji o istocie orzeczenia TK wzrosło do 18%²⁰ (Wykres 4).

„CBOS: od 1999 r. poparcie dla aborcji na życzenie spadało systematycznie aż do listopada 2020 r.”

¹⁹ Tamże.

²⁰ Tamże.

4. Wyniki badań na zlecenie Dziennika Gazeta Prawna

Wyniki sondaży przeprowadzonych przez państwowy ośrodek badań opinii społecznej warto zestawić z badaniami komercyjnej pracowni United Surveys, wykonanymi na zamówienie mediów. W pierwszej kolejności przedstawione zostaną badania dla Dziennika Gazeta Prawna (DGP)²¹. Badania te zostały przeprowadzone metodą CATI w następujących latach: w 2020 r. (przed wyrokiem TK), w 2021 r. (rok po wydaniu wyroku TK) oraz w dniach 7–9 października 2022 r.²²

Podobnie jak w badaniach przeprowadzonych przez CBOS respondentom biorącym udział w badaniu United Surveys zadano pytania o poparcie dla legalizacji aborcji w następujących przypadkach:

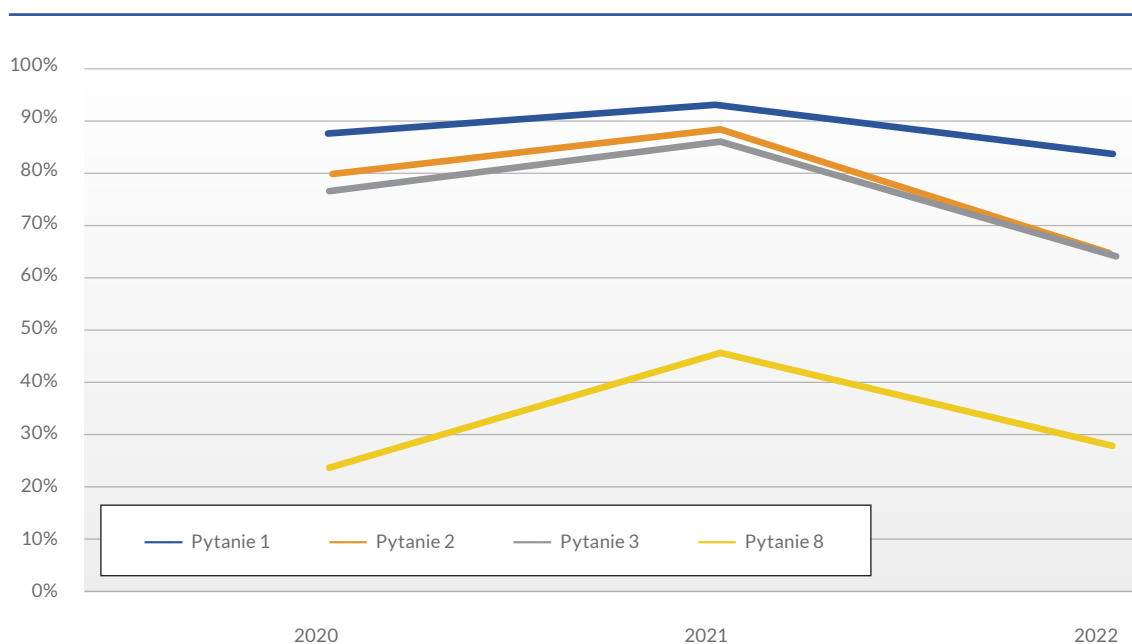
1. gdy ciąża zagraża życiu matki (**Pytanie 1**),
2. gdy ciąża zagraża zdrowiu matki (**Pytanie 2**),
3. gdy ciąża powstała na skutek kazirodztwa (w pytaniu pominięto inne przestępstwa, w szczególności gwałt – **Pytanie 3**),
4. gdy na podstawie badań medycznych wiadomo, że dziecko urodzi się z poważnymi wadami (warto odnotować, że w pytaniu posłużono się słowem „wiadomo”, co poddaje w wątpliwość merytoryczność tej części badania, a ponadto nie odpowiada treści przepisu uchylonego wyrokiem TK z 2020 r. – **Pytanie 4**),
5. gdy życie dziecka jest zagrożone (wobec braku doprecyzowania pytania przyjąć można, że autorom badania chodziło o wady letalne dziecka – **Pytanie 5**),
6. gdy na podstawie badań medycznych wiadomo, że dziecko urodzi się z poważnymi wadami, z wyłączeniem zespołu Downa (uwaga jak w pkt 4 – **Pytanie 6**),
7. gdy kobieta po prostu nie chce mieć dziecka (**Pytanie 7**),
8. gdy matka jest niepełnoletnia (**Pytanie 8**),

21 Zob. <https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/8570193,ograniczenie-aborcji-wplyw-na-dzietnosc-dzieci-mlodziez-kobiety.html.amp> [dostęp: 15 listopada 2022 r.].

22 Tamże.

9. gdy matka jest w trudnej sytuacji materialnej (Pytanie 9),
10. gdy matka jest w trudnej sytuacji osobistej (Pytanie 10)²³.

Wykres 5. Poparcie Polaków dla legalnej aborcji w wybranych sytuacjach

Opracowanie własne na podstawie: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/8570193,ograniczenie-aborcji-wplyw-na-dzietnosc-dzieci-mlodziez-kobiety.html.amp> [dostęp 15 listopada 2022 r.]

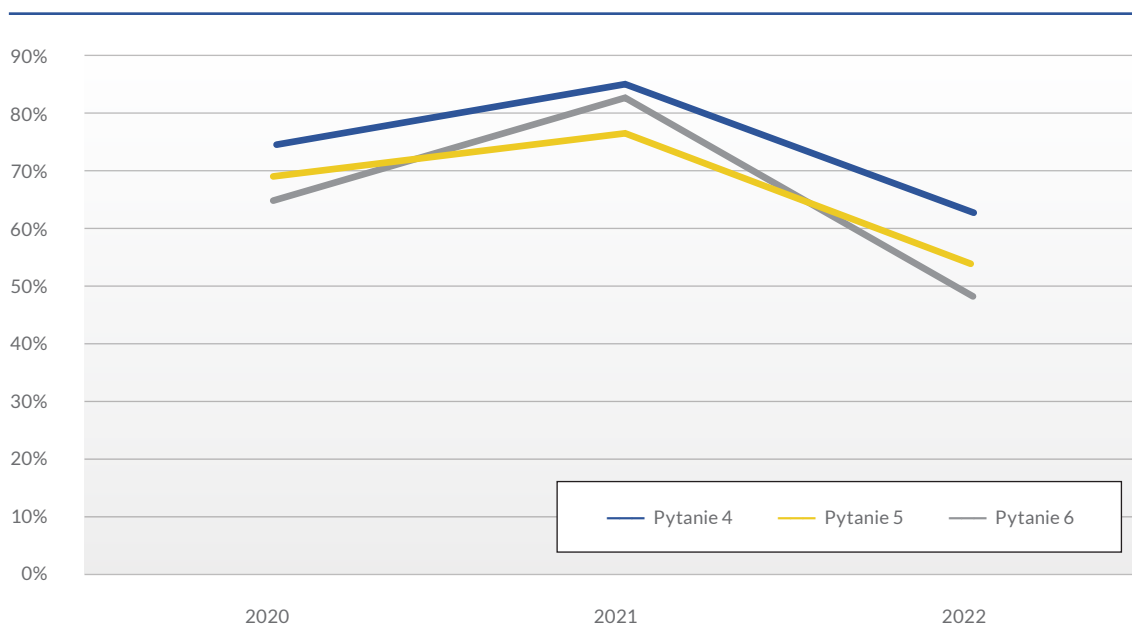
W badaniu United Surveys stwierdzono, jak wyraźnie widać na Wykresie 5, wzrost poparcia dla legalizacji aborcji po wyroku TK, a raczej – jak należy zakładać – po serii protestów inicjowanych przez aktywistów aborcyjnych, jednak już w 2022 r. poparcie Polaków w przypadku aborcji ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia matki, a także w przypadku kazirodztwa okazuje się być mniejsze niż przed wydaniem wyroku. W przypadku aborcji w sytuacji, gdy matka jest niepełnoletnia, autorzy badania odnotowali niemalże dwukrotny wzrost poparcia w rok po ogłoszeniu wyroku TK, jednak już w 2022 r. poziom ten był bliski wynikowi sprzed daty wydania wyroku TK²⁴.

„United Surveys dla DGP: w 2022 r. stwierdzono niższe poparcie dla aborcji z powodu zagrożenia życia lub zdrowia matki niż przed wyrokiem TK”

²³ Tamże.

²⁴ Tamże.

Wykres 6. Poparcie Polaków dla legalnej aborcji eugenicznej

Opracowanie własne na podstawie: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/8570193,ograniczenie-aborcji-wplyw-na-dzietnosc-dzieci-mlodziez-kobiety.html.amp> [dostęp 15 listopada 2022 r.]

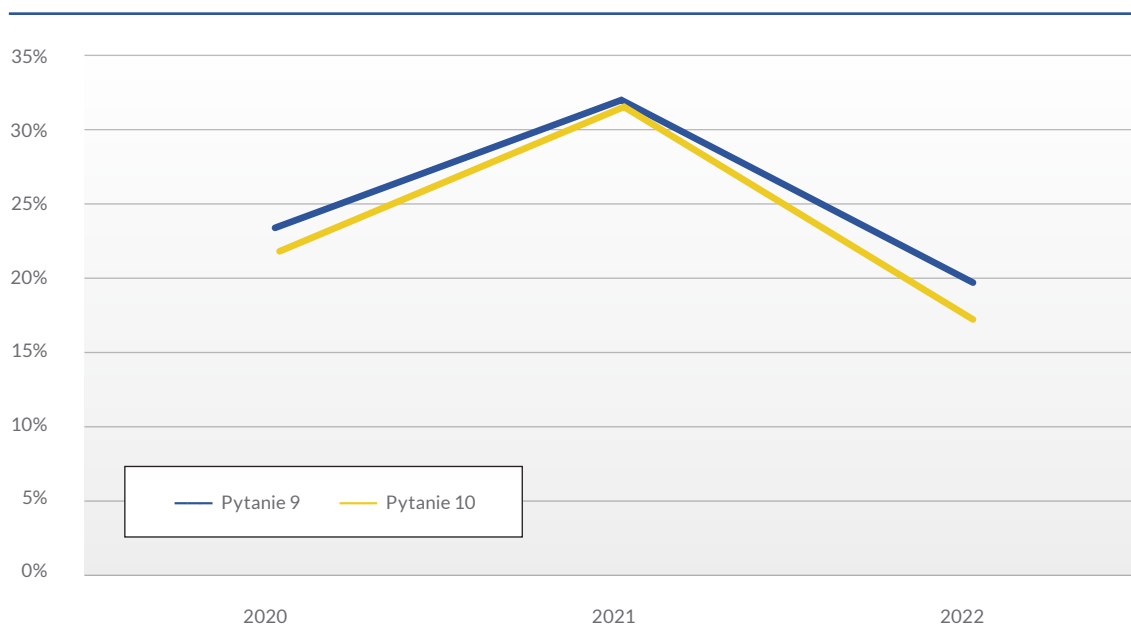
Wykres 6 przedstawia poparcie Polaków dla legalnej aborcji eugenicznej. Podobnie jak w przypadku sytuacji opisanych powyżej ośrodek United Surveys odnotował wzrost poparcia dla aborcji z przyczyn eugenicznych po wyroku TK z 2020 r. Widać jednak, że już w 2022 r. owo poparcie spadło do poziomu sprzed wydania orzeczenia przez TK. **Poparcie dla aborcji w sytuacji, gdy lekarze stwierdzą wady u rozwijającego się dziecka, spadło w 2022 r. o 12% (Pytanie 4).** Co warto podkreślić, w przypadku wyłączenia z tej przestanki zespołu Downa (a więc w przypadku aborcji z powodu stwierdzenia przez lekarzy poważnych wad u dziecka innych niż zespół Downa) przed wyrokiem TK poparcie dla aborcji utrzymywało się na poziomie 65,6%, a w 2022 r. spadło do 48,9% (Pytanie 6). Oznacza to, że przed wyrokiem różnica między poparciem dla aborcji w sytuacji, gdy wiadomo, że dziecko urodzi się z poważnymi wadami, a poparciem dla aborcji eugenicznej z wyłączeniem przypadku zdiagnozowania zespołu Downa wynosiła 9%, natomiast po wyroku 14% na korzyść dzieci z zespołem Downa²⁵. W sytuacjach, gdy życie dziecka jest zagrożone (zatem prawdopodobnie – autorzy pytania nie sprecyzowali go bowiem – w przypadku wad letalnych), poparcie społeczeństwa dla aborcji spadło z blisko 70% przed wyrokiem TK do nieco ponad 50% w 2022 r. (Pytanie 5)²⁶.

„United Surveys dla DGP: poparcie dla aborcji z powodu stwierdzonych wad u rozwijającego się dziecka, spadło w 2022 r. o 12% względem roku 2020”

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże.

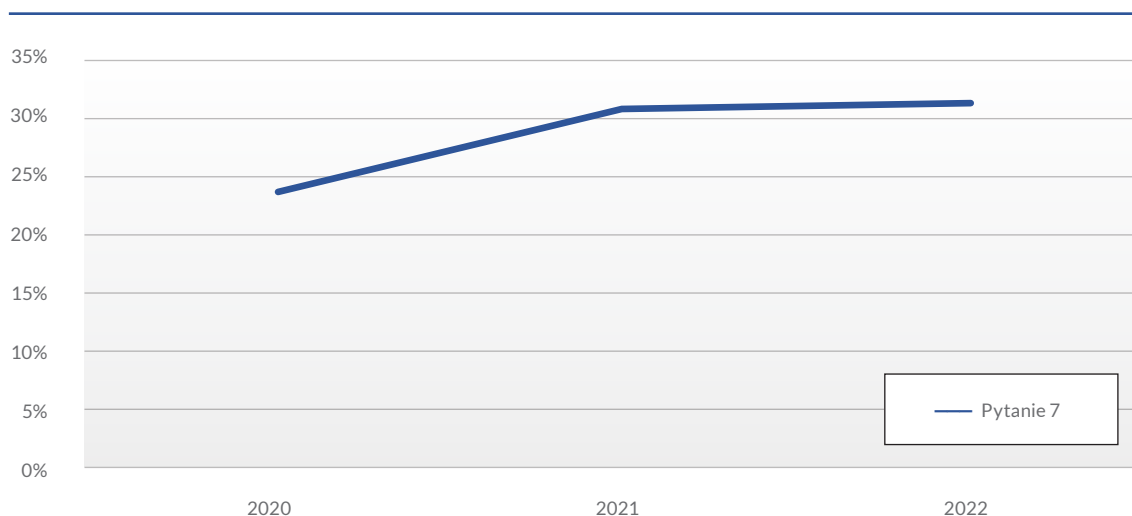
Wykres 7. Poparcie Polaków dla legalnej aborcji z przyczyn społecznych

Opracowanie własne na podstawie: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/8570193,ograniczenie-aborcji-wplyw-na-dzietnosc-dzieci-mlodziez-kobiety.html.amp> [dostęp 15 listopada 2022 r.]

Prezentacja wyników badań dla roku 2021 na Wykresie 7 wyraźnie ukazuje, że odzwierciedlają one emocje związane z wyrokiem TK, licznymi nieprawdziwymi przekazami medialnymi na temat jego treści oraz rozniecznionymi w całym kraju tzw. strajkami kobiet, co przełożyło się na odnotowany wzrost poparcia dla aborcji. **Jednak upływ czasu, ostudzenie emocji i spadek aktywności proaborcyjnego „strajku kobiet” spowodowały nie tylko powrót do poziomu poparcia z 2020 r., tj. sprzed wyroku TK, ale nawet jego spadek.** Widać to również na przykładzie poparcia dla aborcji z powodu trudnej sytuacji materialnej i trudnej sytuacji osobistej matki: w 2022 r. spada ono do kilkunastu procent. Interesujące jest to, że w badaniu CBOS trudna sytuacja materialna była częściej wskazywana jako przyczyna, dla której można zalegalizować aborcję, niż sytuacja osobista, podczas gdy w badaniach dla DGP Polacy wskazywali odwrotnie.

„United Surveys dla DGP: poparcie dla aborcji z powodu trudnej sytuacji matki w 2022 r. wyniosło zaledwie kilkanaście procent”

Wykres 8. Poparcie Polaków dla legalnej aborcji na żądanie

Opracowanie własne na podstawie: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/8570193,ograniczenie-aborcji-wplyw-na-dzietnosc-dzieci-mlodziez-kobiety.html.amp> [dostęp 15 listopada 2022 r.]

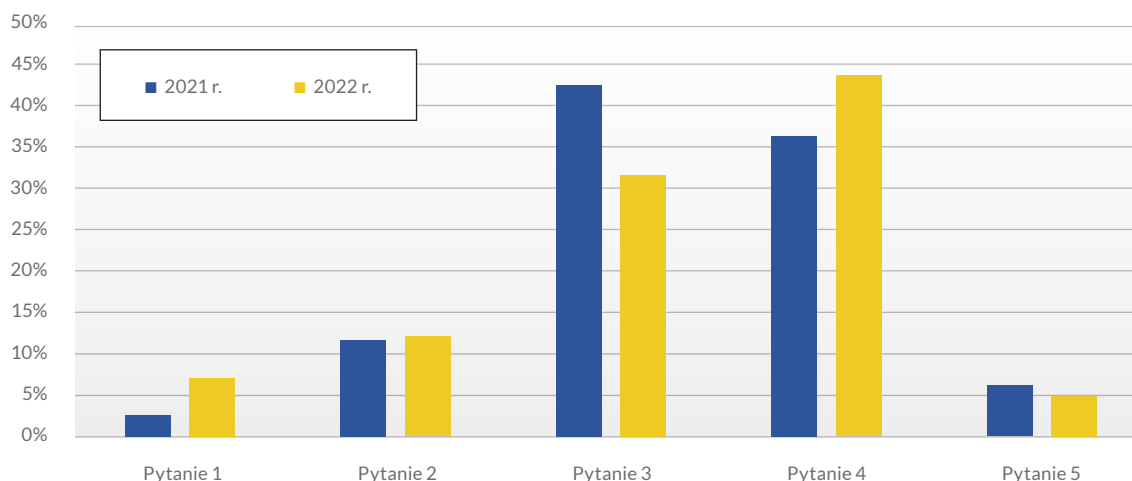
Wykres 8 prezentuje stopień poparcia Polaków dla **legalnej aborcji na żądanie** (gdy kobieta po prostu nie chce dziecka) według badań ośrodka United Surveys.

W roku 2021 poparcie dla aborcji na żądanie istotnie wzrosło, co wpisuje się w opisany powyżej trend wzrostu poparcia dla aborcji po wyroku TK. Zaskakujące jest jednak to, że **wyniki tego badania istotnie odbiegają od wyników podanych przez CBOS** – w omawianym przypadku wskaźnik poparcia dla aborcji „z przyczyn egoistycznych” wyniósł w 2020 r. **prawie 24% (23,7%), podczas gdy zgodnie z badaniami CBOS – zaledwie 18%**. W kolejnym roku – zgodnie z badaniami United Surveys – to poparcie nie spadło, a delikatnie wzrosło. Obrazuje to prawdopodobnie swego rodzaju radykalizację i polaryzację poglądów społeczeństwa. Ponadto ciekawe jest zestawienie powyższego wykresu na przykład z poprzednim, który obrazował poparcie dla aborcji z przyczyn społecznych. W społeczeństwie jest blisko dwukrotnie mniejsze poparcie dla aborcji, gdy kobieta jest w trudnej sytuacji osobistej niż gdy kobieta tak po prostu zadecyduje się na usunięcie ciąży. Na podstawie tych wyników można zaryzykować tezę, że wzrost społecznego poparcia dla aborcji z przyczyn, które można określić jako egoistyczne (bo kobieta po prostu nie chce dziecka), jest z dużym prawdopodobieństwem wynikiem akcji organizowanych przez środowiska proaborcyjne. Ich głównym postulatem jest bowiem legalizacja zabijania nienarodzonych dzieci na podstawie „życzenia” ich matek, z pominięciem jakichkolwiek ważnych powodów.

„Zaskakujące jest stwierdzone przez United Surveys badaniu dla DGP prawie 24% poparcia dla aborcji na życzenie – w porównaniu z 18% podanymi przez CBOS”

W omawianych badaniach United Surveys podjęto również problematykę ogólnego stosunku do tzw. prawa aborcyjnego w Polsce, a także wpływu wyroku TK na chęć posiadania dzieci.

Wykres 9. Ogólny stosunek Polaków do prawa aborcyjnego (DGP)

Opracowanie własne na podstawie: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/8570193,ograniczenie-aborcji-wplyw-na-dzietnosc-dzieci-mlodziez-kobiety.html.amp> [dostęp 15 listopada 2022 r.]

W ramach badania ogólnego poparcia dla prawa aborcyjnego respondenci mieli stwierdzić, czy obowiązujące prawo powinno:

1. zostać zaostrzone (**Pytanie 1**),
2. pozostać bez zmian (**Pytanie 2**),
3. powrócić do stanu sprzed wyroku TK (**Pytanie 3**),
4. zostać złagodzone wobec stanu sprzed wyroku TK (**Pytanie 4**).

Można było również wybrać odpowiedź „nie mam zdania na ten temat” (**Pytanie 5**)²⁷. Należy zaznaczyć, że terminy „zaostrzone” i „złagodzone” użyte w pytaniach powinny zostać zdefiniowane, ponieważ na podstawie obserwacji (np. różnych wypowiedzi w social mediach) można zaryzykować stwierdzenie, że kwestie te nie są jasne dla większości społeczeństwa. Jak pokazują wyniki badania ośrodka United Surveys zaprezentowane na Wykresie 9, w 2022 r. wobec 2021 r. **wyraźnie wzrósł odsetek ludzi popierających jeszcze silniejszą prawną ochronę dzieci nienarodzonych**, podczas gdy odsetek osób popierających prawo będące skutkiem wyroku TK (wykreślenie przestanki eugenicznej) utrzymuje się niemal na tym samym poziomie. W 2022 r. można jednak zauważyć istotny spadek poparcia dla stanu prawnego sprzed wyroku TK, w tym przypadku bowiem odsetek osób chcących powrotu do sytuacji wadliwie określonej jako „kompromis aborcyjny” spadł o blisko 11% względem 2021 r.²⁸ Odwrotną tendencję można zauważyć z kolei w odniesieniu do rozszerzenia możliwości dokonania legalnej aborcji, ponieważ w 2021 r. rozszerzenie to popierało 36,5% społeczeństwa, natomiast rok później – 44% (o 7,5% więcej). Procent osób niezdecydowanych spadł z kolei w 2022 r. z 6,2% do 5%²⁹.

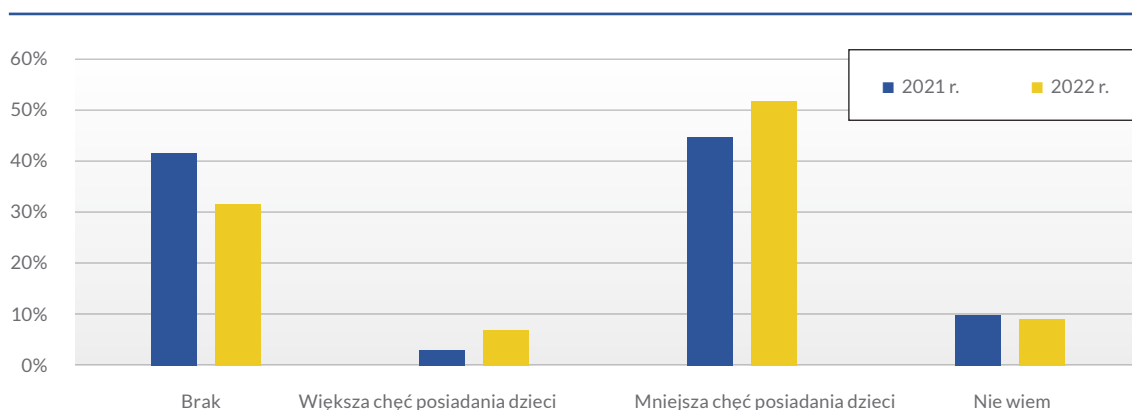
²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże.

²⁹ Tamże.

„w 2022 r. w porównaniu do 2021 r. wzrósł odsetek ludzi popierających jeszcze silniejszą prawną ochronę życia dzieci nienarodzonych”

Wykres 10. Wpływ wyroku TK na chęć posiadania dzieci

Opracowanie własne na podstawie: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/8570193,ograniczenie-aborcji-wplyw-na-dzietnosc-dzieci-mlodziez-kobiety.html.amp> [dostęp 15 listopada 2022 r.]

Wykres 10 prezentuje wyniki badań United Surveys dotyczących **wpływu wyroku TK na chęć posiadania potomstwa**. Wyraźnie widać, że recepcja wyroku TK w społeczeństwie (jak wskazano wcześniej, zdominowana przez jednoznacznie negatywne, a jednocześnie nierzetelne przekazy medialne ukazujące fikcyjny związek wyroku ze zgonami ciężarnych kobiet w polskich szpitalach³⁰) wpłynęła na postawy Polaków. Badanie United Surveys wykazało w szczególności procentowy spadek liczby osób, które wyrażają pogląd, że wyrok TK nie miał wpływu na chęć posiadania dzieci z 42% w 2022 r. na 32% 2021 r.³¹ Zgodnie z deklaracjami osób badanych niechęć do posiadania dzieci wzrosła za sprawą wyroku TK z 45% do 52%, podczas gdy chęć do posiadania dzieci: z 3% do 7%³². **Trudno jednak określić, czy wyrok TK jest główną przyczyną niechęci do posiadania dzieci, bowiem już od 2010 r., z niewielkimi wzrostami, można zaobserwować wyraźny trend spadkowy współczynnika urodzeń.**

Wykres 11. Współczynnik urodzeń

Opracowanie własne na podstawie: F. Furman (red.) (2021), Polska polityka prorodzinna i demograficzna, Ordo Iuris, Warszawa, s. 43 oraz <https://demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/Tables.aspx> [dostęp: 1 grudnia 2022 r.]

³⁰ Zarzuty dla lekarzy z Pszczyny. Tragedia instrumentalnie wykorzystana przez środowiska proaborcyjne, <https://ordoiuris.pl/ordoiuris.pl/zarzuty-dla-lekarzy-z-pszczyny> [dostęp: 01.12.2022].

³¹ Tamże.

³² Tamże.

5. Wyniki badań na zlecenie portalu wp.pl

Kolejnym badaniem, które uwzględniono w opracowaniu, jest badanie sondażowe metodami CAWI i CATI, przeprowadzone również przez pracownię United Surveys. Badanie zostało wykonane dla portalu wp.pl w dniach 21–23 października 2022 r.³³ Już na wstępie nasuwa się uwaga, że czas badania nie został wybrany przypadkowo, ponieważ przypadł na drugą rocznicę wydania wyroku TK, a zatem emocje związane z omawianym tematem z pewnością były w społeczeństwie większe za sprawą kolejnej wzmożonej działalności medialnej i społecznej aktywistów domagających się pełnej legalizacji aborcji w Polsce. W omawianym badaniu United Surveys każdy z respondentów miał wybrać jedną z poniższych odpowiedzi na pytanie: Czy Pana/Pani zdaniem prawo do aborcji powinno przysługiwać:

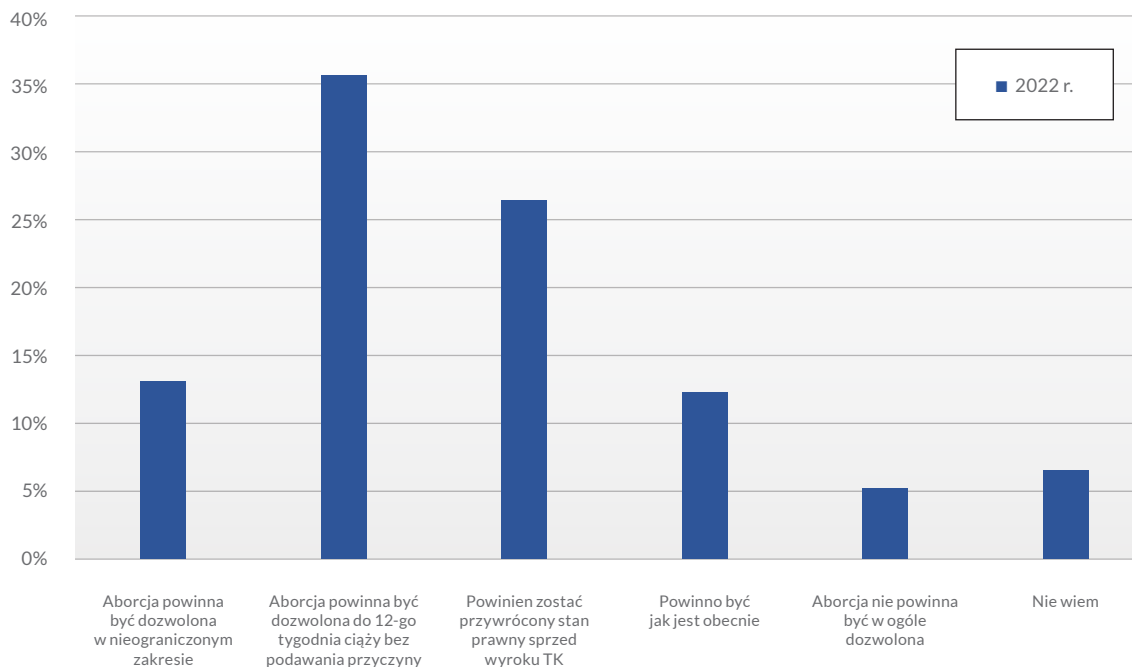
1. w nieograniczonym zakresie,
2. do 12. tygodnia ciąży (bez podawania powodu przez pacjentkę),
3. ze względu na ciężkie i nieodwracalne upośledzenie płodu, zagrożenie zdrowia lub życia matki oraz gdy ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego (tzw. kompromis aborcyjny),
4. ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia matki oraz gdy ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego (jak obecnie, po wyroku TK z 2020),
5. aborcja nie powinna być w ogóle dozwolona,
6. nie wiem/trudno powiedzieć³⁴.

Sondaż ten w dużej mierze koncentrował się na zbadaniu poglądów na aborcję wyborców poszczególnych partii politycznych, niemniej w niniejszym opracowaniu przedstawimy tylko tę część badania, która prezentuje poglądy ogółu społeczeństwa na prawo dotyczące aborcji, bez względu na polityczne sympatie (jakkolwiek zauważyć można, że często pozostają one w ścisłym związku z poglądami na temat aborcji).

³³ Zob. <https://wiadomosci.wp.pl/nawet-wyborcy-pis-mowia-nie-bedzie-rewolucja-6826136564149184a> [dostęp 15 listopada 2022 r.].

³⁴ Tamże.

Wykres 12. Ogony stosunek Polaków do prawa aborcyjnego (wp.pl)

Opracowanie własne na podstawie: <https://wiadomosci.wp.pl/nawet-wyborcy-pis-mowia-nie-bedzie-rewolucja-6826136564149184a>
[dostęp: 15 listopada 2022 r.]

Z badań przeprowadzonych przez United Surveys dla portalu wp.pl wynika, że **13,5% społeczeństwa popiera legalizację aborcji bez ograniczeń, 35,7% opowiada się za aborcją na życzenie do 12. tygodnia ciąży, 26,6% populacji chciałoby powrotu do stanu prawnego sprzed wyroku TK, 12,3% społeczeństwa popiera obecne rozwiązanie prawne, 5,4% społeczeństwa uważa, że aborcja nie powinna być dozwolona w żadnym wypadku, natomiast 6,6% nie ma zdania³⁵** (Wykres 12). Co ciekawe, w badaniu dla DGP (przebieganym przez ten sam ośrodek badawczy) za rozszerzeniem możliwości legalnej aborcji opowiedziało się 44% badanych, podczas gdy w badaniu dla wp.pl – łącznie, a zatem opowiadających się za propozycją z punktów 1, 2 i 3 – 49,2%.

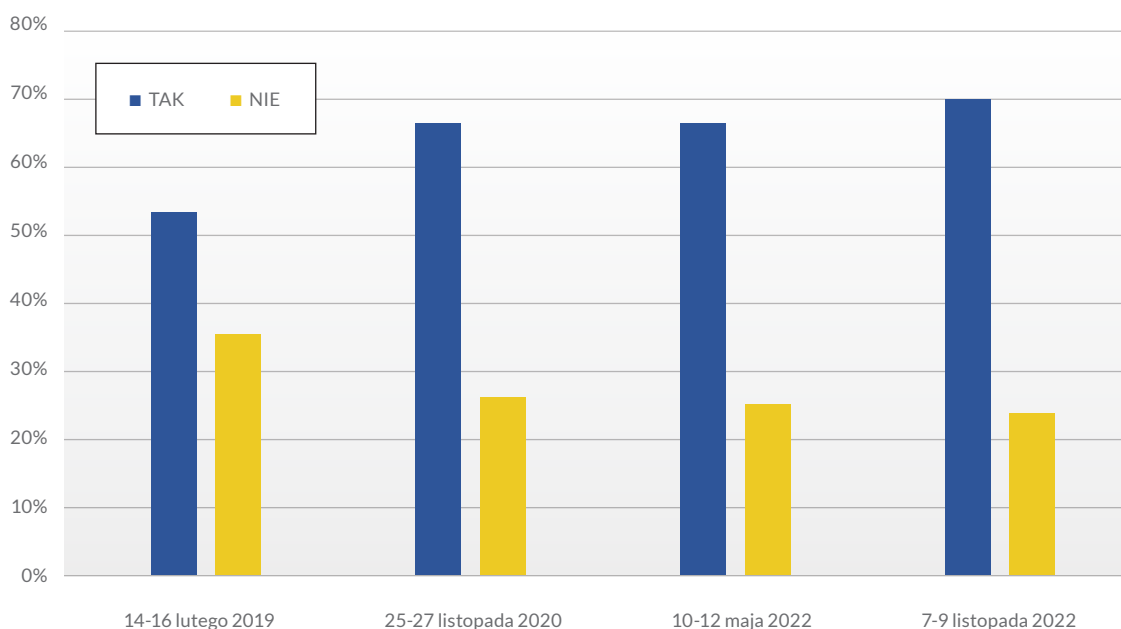
„United Surveys dla wp.pl: w 2022 r. stwierdzono zaskakująco wysoki poziom poparcia legalizacji aborcji na życzenie do 12. tygodnia ciąży - aż 35,7%”

35 Tamże.

6. Wyniki badań na zlecenie portalu OKO.press dotyczących poparcia dla aborcji do 12. tygodnia ciąży

W kolejnym z omawianych badań, sondażu IPSOS dla oko.press, zostały porównane wyniki ankiet z następujących dni: 14–16 lutego 2019 r., 10–12 maja 2022 r. oraz 7–9 listopada 2022 r.³⁶ W badaniach tych brano pod uwagę jedynie stanowisko wobec aborcji do 12. tygodnia ciąży. W niniejszym opracowaniu omówimy wyniki badań dla ogółu społeczeństwa, jak również rozkład wyników na kategorie wiekowe (zob. pkt VII). W badaniu wzięto również pod uwagę preferencje polityczne, te jednak, podobnie jak w przypadku poprzedniego sondażu, zostaną pominięte jako nieistotne dla niniejszego opracowania.

Wykres 13. Zgoda Polaków na aborcję do 12 tygodnia ciąży

Opracowanie własne na podstawie: <https://oko.press/rekordowe-poparcie-dla-aborcji-do-12-tygodnia-sondaz-oko-press> [dostęp 20 listopada 2022 r.]

³⁶ Zob. <https://oko.press/rekordowe-poparcie-dla-aborcji-do-12-tygodnia-sondaz-oko-press> [dostęp 20 listopada 2022 r.].

Zgodnie z wynikami badań przeprowadzonych dla oko.press już od 2019 r. większość Polaków opowiadała się za legalną aborcją do 12. tygodnia ciąży. W lutym 2019 r. było to 53% społeczeństwa, następnie odsetek ten wzrósł w listopadzie 2020 r. do 66% i utrzymywał się na tym poziomie w maju 2022 r., by w listopadzie 2022 r. ponownie wzrosnąć, tym razem do 70%³⁷. W tym samym czasie zauważalny był trend spadkowy, jeśli chodzi o liczbę Polaków przeciwnych takiemu rozwiązaniu. W lutym 2019 r. było ich 35%, w kolejnym badaniu 26% i z każdym kolejnym badaniem o 1% mniej³⁸ (Wykres 13).

**„IPSOS dla oko.press: wysoki poziom poparcia dla aborcji na życzenie
diametralnie odbiegający od wyników pozostałych badań”**

6.1. Wątpliwe wyniki badań

Powyższe wyniki zdają się być bardzo zaskakujące, ponieważ są skrajnie różne od wyników badań zaprezentowanych dotychczas. Co więcej, wynikałoby z nich, że w Polsce, która wciąż zdaje się być bardziej konserwatywna w porównaniu z krajami Europy Zachodniej, społeczeństwo w poglądach na temat aborcji jest bliskie irlandzkiemu w momencie słynnego referendum z 2018 r. skutkującego rozszerzeniem dostępu do zabijania nienarodzonych dzieci. Za usunięciem poprawki do konstytucji Irlandii zakazującej aborcji (poza wypadkami zagrożenia życia matki, czego irlandzka konstytucja nie zakazywała) opowiedziało się wówczas 66,4% społeczeństwa, a Irlandia już wtedy była krajem znacznie bardziej liberalnym niż Polska³⁹. Także z tych powodów należy poddać w wątpliwość rzetelność badań przeprowadzonych na zlecenie jednoznacznie proaborcyjnego serwisu oko.press.

³⁷ Tamże.

³⁸ Tamże.

³⁹ Zob. https://pl.wikipedia.org/wiki/Referendum_w_Irlandii_w_maju_2018_roku [dostęp 20 listopada 2022 r.].

7. Poparcie dla aborcji a wiek respondentów

Analizując problematykę poglądów społeczeństwa na temat legalizacji aborcji, warto omówić to zagadnienie pod kątem różnic wynikających z wieku respondentów, ze szczególnym uwzględnieniem poglądów młodzieży. W pierwszej kolejności zaprezentowane zostaną wyniki badań przeprowadzonych na tej grupie wiekowej przez CBOS, a następnie wspomniany już podział na kategorie wiekowe badanych popierających aborcję do 12. tygodnia ciąży w badaniach IPSOS dla oko.press.

7.1. Poglądy młodzieży na przestrzeni lat

Jak wskazują autorzy publikacji CBOS *Opinie i diagnozy nr 49. Młodzież 2021*, młodzież w wieku od 18 do 24 lat badana była przez ten ośrodek w latach 1998, 2016, 2018 i 2021⁴⁰. W sytuacji zagrożenia życia matki za każdym razem zdecydowana większość młodych ludzi opowiadała się za dopuszczalnością aborcji (między 78% a 86% młodzieży)⁴¹. W przypadku, gdy ciąża jest wynikiem gwałtu lub kazirodztwa oraz w przypadku, gdy stanowi zagrożenie dla zdrowia matki, zdecydowana większość również opowiadała się za przyznaniem możliwości dokonania aborcji – od 64% do 81%⁴². Ciekawie prezentuje się sytuacja w przypadku, gdy „wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone”, bowiem za dostępem do aborcji opowiadało się odpowiednio 44%, 50%, 50% i 67%⁴³. Kolejnym interesującym przypadkiem jest sytuacja dopuszczalności **aborcji na żądanie**. Takiemu rozwiązaniu **sprzeciwiało się** odpowiednio 62%, 73%, 63% i 38% młodzieży⁴⁴. Badany był również przypadek, gdy kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej. Respondenci sprzeciwiali się aborcji w tej sytuacji w liczbie odpowiednio 55%, 74%, 65% oraz 40%⁴⁵.

„Rośnie poparcie dla aborcji wśród młodzieży”

7.2. Radykalizacja poglądów młodzieży

Jak wskazują powyższe dane, wśród młodzieży można zauważyć wyjątkową radykalizację poglądów na temat aborcji w 2021 r. Na tej podstawie postawić można tezę, że szerzona w mediach dezinformacja

40 I. Kawalec (2022), *Stosunek do aborcji*, w: M. Grabowska, M. Gwiazda (red.), *Opinie i diagnozy nr 49. Młodzież 2021*, CBOS, KCPU, Warszawa, s. 162.

41 Tamże.

42 Tamże.

43 Tamże.

44 Tamże.

45 Tamże.

na temat istoty rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego z 2020 r. odniosła pewien skutek i wśród młodego pokolenia doszło do wykształcenia całkowicie błędnego przekonania, że aborcja może mieć jakikolwiek wymiar pozytywny.

Podobne wnioski sugeruje zestawienie wyników badania dorosłych z 2020 r. (CBOS) i młodzieży z 2021 r. (KBPN)⁴⁶. O ile w przypadkach zagrożenia życia matki, zagrożenia jej zdrowie, a także gdy ciąża powstała na skutek kazirodztwa lub gwałtu oraz gdy wiadomo (tak sformułowano pytanie), że dziecko urodzi się upośledzone, odsetek odpowiedzi popierających aborcję był prawie na takim samym poziomie u młodzieży i dorosłych, to wyraźna zmiana pojawia się w przypadku **aborcji na żądanie, gdzie wskaźnik dorosłych ją popierających wyniósł 18%, natomiast wśród młodzieży aż 48%**⁴⁷. Podobna różnica występuje w odniesieniu do przypadku aborcji, gdy kobieta jest w trudnej sytuacji materialnej, bowiem przerwanie ciąży w takim przypadku popiera 20% dorosłych, natomiast wśród młodzieży wskaźnik poparcia wynosi aż 47%.

Z badania dla oko.press przeprowadzonego w dniach 7–9 listopada 2022 r. wynika, że wśród osób w wieku 18–29 lat aż 90% osób opowiada się za aborcją⁴⁸. Wyniki te znów są skrajnie różne w stosunku do wyników sondaży CBOS, co zasadnie stawia pod znakiem zapytania rzetelność badań przeprowadzonych przez IPSOS.

46 Tamże, s. 165

47 Tamże.

48 Zob. <https://oko.press/rekordowe-poparcie-dla-aborcji-do-12-tygodnia-sondaz-oko-press> [dostęp 20 listopada 2022 r.].

8. Podsumowanie

W analizie przedstawiono wyniki badań społecznego poparcia dla aborcji i prawa aborcyjnego przeprowadzonych przez trzy różne ośrodki – CBOS, United Surveys oraz IPSOS. Choć wszystkie badania dotyczyły tego samego zagadnienia, niektóre z ich wyników znacząco się różnią. Najbardziej miarodajne wydają się być wyniki sondaży podawane przez CBOS – fundację, której Sejm RP w 1997 r. powierzył zadanie prowadzenia badań społecznych na użytek publiczny. Co również istotne, ośrodek ten – jako jedyny z omówionych w analizie – bada postawy Polaków wobec aborcji regularnie od 1992 r.

8.1. Poparcie dla aborcji w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia matki i ciąży z gwałtu

Analiza sondaży przeprowadzonych przez CBOS prowadzi do wniosku, że na przestrzeni 30 lat **nie ulegały znaczącym zmianom poglądy Polaków** na temat aborcji w przypadku, gdy kontynuacja ciąży stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia matki oraz gdy ciąża powstała na skutek czynu zabronionego: poparcie dla aborcji z tych względów utrzymuje się względem pozostałych przesłanek na najwyższym poziomie. Zdecydowanego poparcia w tych przypadkach zasadniczo nie zmieniają również takie wydarzenia, jak podejmowane próby zagwarantowania lepszej ochrony prawnej dzieci w prenatalnym okresie rozwoju czy – z drugiej strony - ogólnopolskie strajki aktywistów aborcyjnych dążących do obniżenia standardu ochrony życia w kraju.

8.2. Spadek poparcia dla aborcji eugenicznej i gdy matka jest w trudnej sytuacji osobistej lub materialnej

W porównaniu z 1992 r., w którym CBOS rozpoczął badanie opinii publicznej w temacie aborcji, **znacząco natomiast spadło społeczne poparcie dla aborcji z powodu upośledzenia dziecka** (aborcja eugeniczna). Gwałtowny spadek w tym zakresie odnotowano w 1999 r., a więc niedługo po wydaniu przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia z 28 maja 1997 r. (sprawa K 26/96) potwierdzającego podmiotowość prawną dziecka poczętego. Tendencja spadkowa utrzymywała się aż do 2016 r. Na skutek ogólnokrajowych akcji środowisk aborcyjnych z 2016 r. a następnie z 2020 r., promujących dostęp do aborcji na żądanie, poparcie dla aborcji eugenicznej zaczęło wzrastać, jednak nigdy nie osiągnęło ono już poparcia na poziomie z początku lat 90. Zgodnie z badaniami CBOS, tendencja spadkowa nie dotyczy młodzieży – w tym przypadku od 1998 r. zauważyć można stopniową radykalizację poglądów na temat aborcji, wyrażającą się np. wzrostem poparcia młodych Polaków dla aborcji eugenicznej.

Największy spadek poparcia dla aborcji CBOS odnotował w przypadkach, gdy matka jest w trudnej sytuacji osobistej lub materialnej. Pomimo kilku wzrostów, w ogólności, na przestrzeni 30 lat akceptacja

zabijania nienarodzonych dzieci z takich powodów spadła ponad dwukrotnie – z prawie 50% do ok. 20%. Ponownie wyjątkiem są tutaj poglądy młodego pokolenia – w badaniu CBOS sprzeciw młodzieży wobec aborcji ze względu na trudną sytuację materialną matki wyraźnie spada od 2016 r.

8.3. Aborcja na żądanie – kontrowersyjne różnice w wynikach

Ogólną tendencję spadkową CBOS zaobserwował w przypadku pytań o **dopuszczalność tzw. aborcji na żądanie**. Poparcie dla jej legalizacji stwierdzono wyłącznie w okresach wzmożonej działalności publicznej aktywistów aborcyjnych: w 2007 r. po próbie dodania do Konstytucji RP przepisu wprost stwierdzającego ochronę życia od poczęcia, następnie po 2016 r. (po serii „czarnych protestów” środowisk proaborcyjnych) oraz w roku 2020 po ogólnopolskiej proaborcyjnej akcji tzw. strajku kobiet. Poza okresami wzrostu poparcia wywołanymi tego typu wydarzeniami, można powiedzieć, że od 1992 r. poparcie dla aborcji „na życzenie matki” wśród dorosłej populacji wyraźnie spada. Od 2016 r. rośnie natomiast akceptacja aborcji z powodów egoistycznych wśród młodzieży, co wyraża się w zaledwie 38% sprzeciwem wobec jej dopuszczalności w roku 2021.

Niektóre wyniki zestawionych w analizie sondaży wykazują istotne różnice. Dotyczy to w szczególności oceny skali poparcia społecznego dla aborcji na żądanie w roku 2020 – w przeciwieństwie do 18% odnotowanych przez CBOS, w badaniu United Surveys dla Dziennika Gazety Prawnej podano wartość prawie 24%. Wobec braku badań CBOS dla lat 2021 i 2022 nie sposób porównać tych wartości z wynikami podanymi w badaniu US. Tak samo nie jest możliwe skonfrontowanie wyników podanych przez ośrodek United Surveys w zakresie poparcia dla aborcji na życzenie do 12. tygodnia ciąży, wykonanych wyłącznie w 2022 r. (badania zlecone przez portal wp.pl). Z pewnością zaskakuje w nich wartość prawie 36% popierających dostęp do takiej aborcji. Z drugiej strony, podany w wynikach badania procent poparcia społecznego dla aborcji na żądanie (bez żadnych ograniczeń, także czasowych): 13,5% w 2022 r., oznaczałby istotny spadek względem 18% stwierdzonych przez CBOS w 2020 r. Co ciekawe, ten sam ośrodek United Surveys stwierdził ponad 30% poparcie dla aborcji na żądanie w badaniu przeprowadzonym na zlecenie Dziennika Gazety Prawnej.

Zdecydowanie najbardziej zaskakujące są **wyniki badania przeprowadzonego przez ośrodek IPSOS na zlecenie jednoznacznie proaborcyjnego portalu OKO.press**. Według nich aborcję na żądanie matki do 12. tygodnia ciąży miało w 2022 r. popierać aż 70% badanych. Wśród najmłodszej grupy respondentów (18 – 29 lat) zapytanych o to w listopadzie 2022 r. podano nawet wartość 90% poparcia. Skala akceptacji zabijania nienarodzonych dzieci z powodów egoistycznych w badaniach dla OKO.press jest radykalnie wyższa od stwierdzonej we wszystkich pozostałych sondażach. Różnice te poważnie stawiają pod znakiem zapytania rzetelność badania IPSOS – żadne z pozostałych wyników nie wykazały wartości chociażby zbliżonych do rezultatów badania wykonanego na zlecenie OKO.press.

Warto przypomnieć, że podobnie wysoki poziom akceptacji społecznej dla aborcji inne ośrodki (CBOS i United Surveys) odnotowały wyłącznie w takich sytuacjach, jak zagrożenie życia i zagrożenie zdrowia matki, a także, gdy poczęcie dziecka nastąpiło w wyniku przestępstwa (głównie gwałtu). Można na tej podstawie wnioskować, że zdecydowana większość Polaków postrzega aborcję jako ostateczność i akceptuje ją jedynie w zupełnie wyjątkowych sytuacjach.

WSPARCIE DARCYŃCÓW

Instytut Ordo Iuris jest fundacją i zakres naszej aktywności jest ściśle uzależniony od funduszy, które pozyskamy na działalność statutową. Ceniąc sobie niezależność, nie korzystamy ze środków publicznych i grantów, których pozyskanie mogłoby ją ograniczać. Naszą działalność prowadzimy tylko dzięki hojności naszych Darczyńców, zwłaszcza tych, którzy wspierają nas regularnie co miesiąc w ramach Kręgu Przyjaciół (więcej na: www.przyjaciele.ordoiuris.pl)

RAZEM MOŻEMY REALNIE WPŁYWAĆ NA RZECZYWISTOŚĆ!

DAROWIZNĘ MOŻNA PRZEKAZAĆ NA KONTO

32 1160 2202 0000 0002 4778 1296

Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris
ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa
oraz za pomocą przelewów internetowych
Tpay i PayPal (szczegóły na stronie www.ordoiuris.pl)

ordoiuris.pl

[/ordoiuris](https://www.facebook.com/ordoiuris)

[@Ordoluris](https://twitter.com/Ordoluris)

[/ordoiuris](https://www.youtube.com/ordoiuris)